

ವಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ :

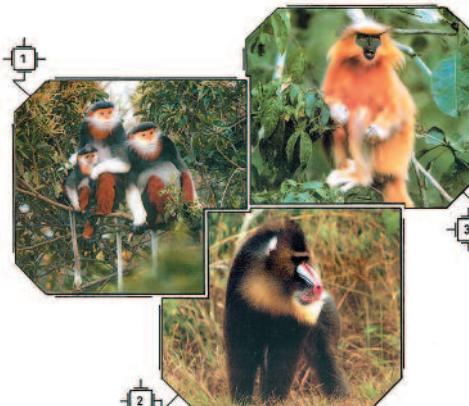
1. ಸಂಖಾರಿತ ; 3. ಕರಾಗ್ರ ; 4. ರುಸುಮು ; 6. ಹರಿವಾಣಿ ;
7. ಅಂಬುಧಿ ; 9. ಸಾಗರ ; 11. ಶರಬ ; 13. ಸಹನೆ ;
15. ಅಭಿಪ್ರೇಕ ; 17. ರಮಿಸು ; 18. ಕರುಣೆ ; 19. ರಮ್ಮಭಾವ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಕ್ಕೆ :
1. ಸಂಗ್ರಹ ; 2. ತರುಣ ; 3. ಕರುಬು ; 5. ಮುರುಗಾ ;
7. ಅಂತರು ; 8. ಧಿಕ್ಕಾರ ; 9. ಸಾಹಸ ; 10. ರವಾನೆ ;
12. ಬವರ ; 14. ಹರಿಣೆ ; 15. ಅಸುರ ; 16. ಕಕವ

ವರ್ಣಾರ್ಥಿ ಮಂಗಗಳು ಇವೆಯೇ?

ಹೌದು, ಖಿಂಡಿತ ಇವೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ನದುವೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದಾದ ಕೆಂಪು ಮುಖಿದ, ಕಂಡು ಶರೀರದ "ರೀಸ್‌ನಾ ಮೆಕಾಕ್" ಗಿಂತ ಬಹಳ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಕಲ್ಪಿತ ಏಕ ವರ್ಣಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಬಹು ವರ್ಣಾರ್ಥ ಅಲಂಕರಣ ಪಡೆದಿರುವ ಮಂಗ ವಿಧಾಗಳು ಕೆಲವು ಇವೆ. ಹಾಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವರ್ಣಾರ್ಥವಾಗಿರುವ ಮಂಗಗಳ ಮೂರು ವಿಧಾಗಳು :

* ಗೊಳ್ಳುನ್ನೊ ಲಂಗೂರ್ : ನಮ್ಮ ಹಿಮಾಲಯದ ಪಶ್ಚಿಮ ಅಡవಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರುವ ಈ ಮಂಗದ್ದು (ಚಿತ್ರ1) ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಕ ಬಂಗಾರ ವರ್ಣ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಂಬರಿಂದ ಹತ್ತು ಸದಸ್ಯರ ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಈ ಮಂಗದ್ದು ಕಡುಗಷ್ಟು ಮುಖಿ. ಉಳಿದಂತೆ ಇಡೀ ಮೈಯನ್ನು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಆವರಿಸಿದ ಉದ್ದುದ್ದ ರೋಮು ರಾಶಿಯಿದ್ದು ಬಹು ಸುಂದರ ಹೊಂಬಿಲ್ಲ. ಸಾಧಾರಣ ದೇಹ ಗಾತ್ರದ ಈ ಮಂಗ ಕಟ್ಟು ಸಸ್ಯಾಹಾರಿ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರುವ ಮಂಗ ಪ್ರಭೀದಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರುವ ಈ ಮಂಗ ಅಳಿದ್ದೊಗುವ ಗರಿಷ್ಟ ಅಪಾಯದಲ್ಲಿದೆ ಕೂಡೆ.

* ರೆಡ್ ಶಾಂಕ್ ಡೋಕ್ ಲಂಗೂರ್ : ಪರಮ ವಿಸ್ತೃಯ ಸ್ವರೂಪದ, ಬಹು ವರ್ಣಾರ್ಥಾಲಂಕೃತವಾದ ಈ ಮಂಗ "ವೇಣ ಭೂಷಿತ ಮಂಗ" ಎಂದೇ ವಿಶ್ವಾತ (ಚಿತ್ರ1). ಬಂಗಾರ ವರ್ಣಾರ್ಥ ಮುಖಿ, ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ರಪ್ಪೆಗಳು, ಬಿಳಿ ಕೂದಲುಗಳ ಗಡ್ಡಮೀಸೆ, ಕತ್ತಿನಿಂದ ವದೆಮೊಳಕೆಗಳ ಪರಿಗೆ ಕಪ್ಪು, ಹೊಟೆ

ವಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ :

1. ಶಾಂತ ಸ್ವಭಾವವಿದ್ವರಷ್ಟೇ ಸದಾ ಆನಂದ (3)
3. ಏರಿನಿಗಾದ ಗತಿ ಕಂಡು ಪರಿತ್ಯಕ್ತ ಭಾವ (3)
4. ಹೊವಿನ ಹಾರ ಧರಿಸಿಯೇ ನಡೆಯಿತು, ಸಂತಸದ ಸುತ್ತುಣ (3)
6. ಶಾಂಖವನ ದಯೆಯಿಂದ ಮಂಗಳಕರ ಆರಂಭ (4)
7. ಅವಾಂತರಕ್ಕೆ ಕಾರಣಾದವ ಇದೇ ಹಂಚಿಕೆದಾರ (4)
9. ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕತ್ತನೆ ಮಾಡುವ ಲಲಿತ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತವ (4)
11. ಸಂಪಾದನೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವ ವಾಡಿಕೆ ಇದೆ (4)
15. ಮುರುಗೇಶನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆಯೇ ? (3)
16. ರಾಧಾ ರಮಣನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ರುಪುದೂ ಅದೇ ನೆತ್ತುರೇ ತಾನೇ ? (3)
17. ಮಳೆಯ ಆಗಮನಕ್ಕೆ ಕಾರಂತ್ರಿತಿರುವ ಜೋಡಿ ನೋಡಿ (3)

ಮೇಲಿಂದ ಕೆಕ್ಕೆ :

1. ರಾಶಿ ರಾಶಿ ಸಂಭಿಗೆಯ ಜೊತೆಗೇ ..... (3)
2. ವಿಸ್ತೃತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದದ್ದು ನಮ್ಮ ಸೂರ್ಯನೇ ? (3)
3. ಜೈವಧರ್ವ ಕಲಬೆರೆಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದರೆ ದುಖಿವಾಗದೇ ? (3)
5. ಜಾತೀಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಗಬಹುದೇನು ಶುದ್ಧ ಚೆಳ್ಳಿ ? (3)
6. ಶೋಕಲಾಲನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆಂಥ ನಾಯಿ ? (3)
8. ಕಟ್ಟ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡು ತಂದದ್ದು ಇದೇ ಹಂಡೆ (3)
10. ಕೂರರೂ ನಿಂತರೂ ಸದಾ ಏಕಿಷ್ಟ ಅವಸರ ? (3)
12. ಪಹರ ಕಾಯ್ದಿದ್ದಲ್ಲಿದ್ದವನಿಗೆ ಏಟಿನ ಮೇಲೆ ಏಟಿ (3)
13. ಎಲ್ಲ ಜಾಲಾಶಯಗಳೂ ಭಕ್ತಿಯಾಗಲೆಂಬುದೇ ಎಲ್ಲರ ಇಳ್ಳಿ (3)
14. ಮುರುಳಿಯ ನಾಡಕ್ಕೆ ಮನೋಽತು ಹುಣ್ಣನೇ ಆಗಿಹೋದ (3)

ಮಂಗಗಳು ಬಿಳಿಪ್ಪ, ಮಂಡಿಯಿಂದ ಪಾದದವರೆಗೆ ಗಾಢ ಕೆಂಪುಕಂಡು, ಕಪ್ಪಾದ ಹಸ್ಪಾದಗಳು..... ಒಟ್ಟಾರೆ ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ವಿಸ್ತೃಯಗೊಳಿಸುವ ವರ್ಣಾರ್ಥಾಲಂಕರಣ (ಚಿತ್ರ1 ರಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿ). ವಿಯಂತ್ರಾ, ಲಾರ್ವಾಂ, ಕಾಂಚೊಡಿಯಾಗಳ ಅಲಂಕಾರ ತ್ವರಿತ ವಾಸಿಯಿದ್ದು ಎರಡಡಿ ಉದ್ದದ ಶರೀರ, ಹತ್ತು ಕಿಲೋ ತೂಕ. ಸರಾಸರಿ ಹತ್ತು ಕಂಡಿಸ್ತೇ ದು ಸದಸ್ಯರ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಈ ಮಂಗ ಕೂಡ ಕಟ್ಟು ಸಸ್ಯಾಹಾರಿ. ಇದೂ ಅಳವಡಿಸಿದಿದ್ದೀ.

* ಮ್ಯಾಂಟಿಲ್ : ಧರೆಯ "ಅತ್ಯಂತ ಬೃಹದ್ವಾತ್ತದ ಮಂಗ" ಎಂಬ ದಾಖಲೆಯ ಮ್ಯಾಂಟಿಲ್ ಅತ್ಯಂತ ಗಾಢ ಬಹು ವರ್ಣಾರ್ಥ ಮುಖಾಲಂಕೃತ ಮಂಗ ಎಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ (ಚಿತ್ರ2). ದಾಷ್ಟ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ, 40 ರಿಂದ 50 ಕಿಲೋ ವರೆಗೆ ತೂಕ ತಲುಪ್ಪುವ ಈ ಮಂಗ ಅಪ್ಪಿಕ ವಿಂದಿದ ಕಾಂಗೊ, ಗೆಬಾನ್, ಗಿನಿ ಮತ್ತು ಕ್ಯಾಮರೂನ್ ದೆಲಿಗಳ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ವಾಹಿ. ಗಾಢ ಕಂಡು ಬಣ್ಣಿದ ರೋಮಭರಿತ ಶರೀರ, ರೋಮರಿಹಿತ ಮುಖಿದಲ್ಲಿ, ಬಿಳಿಯಿಂದ ಪಟ್ಟಿನಾಮ ಹಣ್ಣಿದಂತಹ ಅಲಂಕಾರ (ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿ). ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಇದು "ಮೂರು ನಾಮದ ಕೋತಿ" ಎಂದೂ ವಿಶ್ವಾತ. ಪ್ರಪಂಚ ಭಾಗವೂ ಅಷ್ಟೇ ವರ್ಣಾರ್ಥಾಲಂಕರಣ. 30 ವರ್ಣಾರ್ಥ ದೀಘಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯದ ಬಲಿಪ್ಪ ಮಂಗ ಮಿಶ್ರಾಹಾರಿ; ಸರಾಸರಿ ಆರು ನೂರು ಸದಸ್ಯರ ಬೃಹತ್ ಹಿಡುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನ! ಹಾಗಿದ್ದೂ ಅರಣ್ಯ ನಾಶದಿಂದಾಗಿ ಈ ಮಂಗವೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಳ್ಳ ಸಂಖ್ಯಾತ.

■ ಎನ್. ವಾಸುದೇವ್